

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Матюх С. А.
(підпис, прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 2020 р.

ПРОГРАМА

фахових вступних випробувань для абітурієнтів, які вступають на навчання
за освітньо-професійною програмою “Управління персоналом та економіка праці” за
спеціальністю 051“Економіка” галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”
для здобуття ступеня магістра

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом і економіки праці

Протокол № _____ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедрою УПЕП
д.е.н., професор

Ведерніков М. Д.

“Затверджую”
Декан
факультету економіки і управління
к.е.н., професор

Бондаренко М. І.

Схвалено Вченою радою
факультету економіки і управління

Протокол № _____ від _____ 2020 р.

Голова Вченої Ради
к.е.н., професор

Бондаренко М. І.

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Економіка праці й соціально-трудові відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна

Праця і соціально-трудові відносини як об’єкт наукового дослідження. Предмет та методологія дисципліни "Економіка праці і соціально-трудові відносини". Місце і значення дисципліни для фундаментальної підготовки фахівців-економістів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”.

Структура та логіка курсу. Взаємозв’язки економіки праці і соціально-трудових відносин з іншими дисциплінами та науками.

Тема 2. Соціально-трудовий напрям розвитку економічної думки

Основні етапи становлення економіки праці як науки. Наукові теорії з проблем праці та зайнятості: основоположники, прихильники, сутність. Формування і розвиток предмета науки та дисципліни “Економіка праці й соціально-трудові відносини”. Актуальні проблеми сучасних соціально-трудових досліджень.

Тема 3. Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності

Поняття та сутність категорії “праця”. Соціально-економічні характеристики праці. Роль праці у розвитку людини і суспільства. Зміст і характер праці. Особливості змісту та результатів праці у різних сферах економічної діяльності. Еволюція праці як чинника виробництва. Праця і науково-технічний прогрес. Гуманізація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин.

Тема 4. Соціально-трудові відносини як система

Еволюція поняття і сучасне розуміння сутності соціально-трудових відносин. Місце соціально-трудових відносин у системі відносин ринкової економіки. Становлення нових за структурою та змістом соціально-трудових відносин як складова реформування української економіки.

Загальна характеристика системи соціально-трудових відносин. Сторони, суб’єкти і органи соціально-трудових відносин. Види, типи та рівні соціально-трудових відносин. Характеристики предмета соціально-трудових відносин.

Принципи функціонування системи соціально-трудових відносин. Соціальна справедливість та становлення досконалих соціально-трудових відносин.

Держава як суб’єкт соціально-трудових відносин. Основні функції та роль держави у становленні досконалих соціально-трудових відносин. Концепції (теорії) соціальної держави.

Наймані працівники та їх роль в системі соціально-трудових відносин. Представницькі органи найманих працівників на різних рівнях соціально-трудових відносин. Еволюція та сучасний стан профспілкового руху в Україні. Правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні.

Роботодавці і їх роль у формуванні і розвитку соціально-трудових відносин. Об’єднання роботодавців, їх завдання, функції та роль у становленні й регулюванні соціально-трудових відносин. Нормативно-правова база діяльності роботодавців та їхніх об’єднань.

Якість трудового життя як показник стану та розвитку соціально-трудових відносин.

Головні положення концепції гідної праці.

Тема 5. Чинники трансформації соціально-трудових відносин

Стадії розвитку відносин у соціально-трудовій сфері. Організаційно – технічні чинники трансформації відносин у сфері праці. Зміни у відносинах власності та їх вплив на зміст характеристики соціально-трудових відносин.

Глобалізація економіки та її вплив на соціально-трудову сферу. Соціальне партнерство як чинник трансформації та оптимізації відносин у сфері праці.

Тема 6. Соціальна політика

Поняття, сутність, мета та завдання соціальної політики. Суб'єкти та умови реалізації соціальної політики. Основні напрями та пріоритети державної соціальної політики.

Система соціального захисту. Соціальна безпека. Соціальне страхування. Соціальна допомога.

Структура та зміст соціального пакету підприємства (організації).

Теоретичні засади та практичні аспекти соціальної роботи.

Механізм фінансування програм та заходів соціальної політики.

Тема 7. Регулювання соціально-трудових відносин

Рівні регулювання соціально-трудових відносин.

Характеристика методів регулювання соціально-трудових відносин. Методи регулювання соціально-трудових відносин в умовах централізованої планової економіки. Державний патерналізм у соціально-трудовій сфері. Особливості регулювання соціально-трудових відносин за умов ринкової економіки.

Держава і нормативно-правове регулювання соціально-трудових відносин, роль трудового законодавства. Основні напрямки вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку соціально-трудових відносин в Україні.

Договірне регулювання соціально-трудових відносин.

Зарубіжний досвід регулювання соціально-трудових відносин та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 8. Соціальне партнерство

Об'єктивні передумови виникнення соціального партнерства й чинники його розвитку.

Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки.

Принципи соціального партнерства. Форми та моделі соціального партнерства.

Нормативно-правова база соціального партнерства в Україні.

Держава і її роль у розвитку соціального партнерства. Державна служба посередництва і примирення: завдання та функції.

Оцінка стану соціального партнерства в Україні та напрями його розвитку.

Зарубіжний досвід соціального партнерства, сучасні його форми, тенденції розвитку.

Соціальне партнерство в організації. Колективний договір, його призначення та функції. Сторони переговорного процесу. Робота комісії з підготовки проекту договору. Правила ведення переговорів.

Структура колективного договору і його основні положення. Процедура підписання колективного договору, внесення змін і доповнень. Контроль за виконанням колективного договору і відповідальність за ухилення від участі у переговорах та за порушення і невиконання колективного договору.

Тема 9. Моніторинг соціально-трудової сфери

Сутність моніторингу соціально-трудової сфери і його концептуальні положення.

Завдання, інформаційна база моніторингу соціально-трудової сфери і його напрями: соціально-демографічні та міграційні процеси зайнятості, ринок праці, безробіття; соціально-трудові процеси на підприємствах (організаціях); умови й охорона праці; доходи та рівень життя населення, професійно-кваліфікаційний рівень та конкурентоспроможність робочої сили; соціально-психологічний клімат в трудових колективах; задоволеність соціально-трудовами відносинами.

Соціально-трудові процеси на підприємствах.

Органи та об'єкти моніторингу соціально-трудової сфери. Суб'єкти моніторингу на макро-, мезо-, мікрорівні. Методика вибірки об'єктів дослідження і системи показників моніторингу соціально-трудової сфери.

Реєстрові системи як складова соціально-економічного моніторингу.

Зарубіжний досвід проведення моніторингу соціально-трудової сфери та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 10. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин

Міжнародні акти про економічні, соціальні й культурні права людини.

Міжнародна організація праці (МОП) у сучасному світі: цілі, завдання, структура. Філадельфійська декларація про діяльність МОП. Пріоритетні напрями діяльності МОП на сучасному етапі.

Тристороннє представництво в структурі органів МОП. Організація діяльності МОП. Механізм нормотворчої діяльності МОП. Міжнародний кодекс праці. Характеристика

Конвенцій і Рекомендацій МОП. Зміст основних Конвенцій МОП у галузі соціально-трудових відносин (№87, №95, №98, №100, №111, №122, №131, №135). Застосування Конвенцій МОП країнами-членами Міжнародної організації праці. Основні напрями вдосконалення нормотворчої діяльності МОП на сучасному етапі.

Застосування міжнародних трудових норм в Україні. Проблеми розвитку національного трудового законодавства та інтеграції соціально-трудових відносин у систему відносин, визнану світовим співтовариством.

Тема 11. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин

Моделі соціально-трудових відносин у світовій практиці.

Зарубіжний досвід участі держави у регулюванні соціально-трудових відносин, оцінка доцільності і необхідності його використання в Україні.

Наймані працівники та професійні спілки як суб'єкти соціально-трудових відносин в практиці країн з розвинутою ринковою економікою.

Роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціально-трудових відносин в практиці країн з розвинутою ринковою економікою.

Зарубіжний досвід регулювання відносин у сфері зайнятості.

Еволюція політики доходів і досвід їх регулювання в зарубіжних країнах.

Зарубіжний досвід розвитку виробничої демократії, її форми в зарубіжних країнах.

Соціальне планування на зарубіжних підприємствах.

Глобалізація світової економіки та її вплив на соціально-трудоу сферу.

Сучасні світові тенденції розвитку соціально-трудових відносин.

Глобалізація національних економік та уніфікація трудових норм.

Актуальні проблеми розвитку соціально-трудових відносин в Україні у контексті світового досвіду. Вплив на розвиток соціально-трудових відносин вступу України до СОТ.

Тема 12. Людський розвиток – мета і критерій соціально – економічного прогресу

Соціально-економічна концепція людського розвитку. Взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості й людського розвитку.

Логіка концепції людського розвитку. Людський розвиток як процес зростання людських можливостей, що забезпечується політичною свободою, правами людини, суспільною повагою до особистості.

Розвиток людського потенціалу як мета і критерій суспільного прогресу. Індекс людського розвитку: методологія розрахунку, призначення, сфера використання. Розрахунок індексів тривалості життя, рівня освіченості, скоригованого реального ВВП на душу населення як складових індексу людського розвитку.

Тема 13. Населення і трудовий потенціал

Населення як демоекономічна категорія. Відтворення населення, його природний, соціальний і механічний рух. Тенденції міграційних процесів. Демографічна та соціальна мобільність населення. Структура і розміщення населення України.

Людські ресурси та їх місце у суспільному виробництві. Структура людських ресурсів.

Соціально-економічна характеристика трудових ресурсів.

Економічно активне населення як носій соціально-трудових відносин. Трудовий потенціал, його сутність, структура, рівні та показники. Проблеми формування і розвитку трудового потенціалу України. Зарубіжний досвід управління трудовим потенціалом та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 14. Людський капітал як реалізований трудовий потенціал

Людський капітал як соціально-економічна категорія. Розвиток та використання людського капіталу.

Розвиток концепції людського капіталу: ретроспективний аспект та сучасне розуміння.

Інвестиції у людський капітал: сутність, види, особливості.

Оцінка ефективності інвестування у людський капітал: методи, критерії, показники.

Тема 15. Якість робочої сили

Сутність категорії "робоча сила" та зміст її якісних характеристик.

Вимоги до якості робочої сили в умовах науково-технологічного розвитку і становлення ринку праці.

Розвиток робочої сили в системі безперервної освіти. Професійний розвиток та компетентність персоналу. Організаційні основи та зміст підготовки працівників на вітчизняних підприємствах. Ефективність системи професійної підготовки.

Тема 16. Ринок праці в системі соціально-трудова відносин

Ринок праці як ринок особливого типу, його місце в ринковій системі господарювання. Умови виникнення та ефективного функціонування ринку праці. Взаємозв'язок соціально-трудова відносин і ринку праці.

Елементи ринку праці. Сутність кон'юнктури ринку праці. Механізм функціонування ринку праці. Структура, типи і сегменти ринків праці. Методи державного регулювання ринку праці.

Тема 17. Регулювання зайнятості населення

Зайнятість як соціально-економічна категорія і передумова формування соціально-трудова відносин. Глобалізація економіки та її вплив на зайнятість. Сутність, мета, завдання, напрями та принципи державної політики зайнятості. Активні та пасивні заходи регулювання ринку праці і зайнятості населення. Програми сприяння зайнятості.

Зарубіжний досвід регулювання ринку праці та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Сутність і причини безробіття та його вплив на стан соціально-трудова відносин.

Форми та види безробіття. Сутність закону Оукена. Показники зайнятості та безробіття.

Соціальний захист громадян від безробіття.

Тема 18. Продуктивність. Продуктивність праці: сутність і методи вимірювання

Сутність продуктивності і продуктивності праці, їх взаємозв'язок. Основні елементи системи управління. Значення продуктивності. Модель "пастки" низької продуктивності. Показники продуктивності праці на макро-, мезо- та мікрорівні. Методи вимірювання продуктивності праці.

Натуральний і умовно-натуральний методи вимірювання продуктивності праці, їхні переваги і недоліки. Трудовий метод вимірювання продуктивності і сфера його використання.

Вартісний метод вимірювання продуктивності праці, його різновиди, переваги і недоліки.

Сутність годинного, денного та річного виробітку та їх взаємозв'язок.

Поняття трудомісткості продукції (послуг). Взаємозв'язок виробітку з трудомісткістю. Трудомісткість у системі техніко-економічних показників діяльності підприємства та його структурних підрозділів. Види трудомісткості (технологічна, обслуговування, управління, виробнича, повна, нормативна, планова, фактична) та їх зміст.

Особливості виміру продуктивності праці на підприємствах (в організаціях) різних сфер економічної діяльності.

Тема 19. Фактори і резерви продуктивності праці

Сутність факторів підвищення продуктивності. Модель факторів продуктивності. Класифікація факторів зростання продуктивності праці, їх характеристика. Природні та суспільні умови, їх вплив на силу дії факторів підвищення продуктивності праці.

Основні напрями науково-технологічного розвитку та їх вплив на підвищення продуктивності праці. Взаємозв'язок між динамікою технічної озброєності і продуктивністю праці. Удосконалення форм організації виробництва і праці. Удосконалення управління виробництвом. Удосконалення організаційних структур у виробництві.

Сутність резервів підвищення продуктивності праці. Взаємозв'язок факторів і резервів продуктивності праці. Класифікація резервів зростання продуктивності праці. Резерви зниження трудомісткості продукції. Економічне обґрунтування заходів щодо використання резервів зростання продуктивності праці.

Програми управління продуктивністю: планування, організація, контроль і регулювання.

Тема 20. Види, джерела і структура доходів населення

Роль доходів у соціально-трудових відносинах. Види доходів населення і джерела їх формування.

Структура доходів населення: оплата праці, соціальні трансферти, доходи від власності, доходи від підприємницької діяльності, доходи від особистого підсобного господарства, вартість безоплатних послуг та інші надходження. Номінальні і реальні доходи.

Поняття сукупного, чистого, скоригованого чистого та кінцевого доходів. Трудові і нетрудові доходи. Напрями використання доходів.

Зарубіжний досвід формування джерел та оптимізації розмірів доходів населення і можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 21. Диференціація доходів населення: поняття, чинники, методи виміру
Соціально-економічна сутність диференціації доходів населення. Показники диференціації населення за рівнем доходів. Чинники, що впливають на величину та диференціацію доходів населення.

Державне регулювання доходів населення. Особливості політики у сфері доходів населення як фактор процесу формування соціально-трудових відносин.

Принципи державної політики доходів. Методи державного регулювання доходів населення.

Соціальні стандарти споживання.

Зарубіжний досвід диференціації доходів населення та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 22. Рівень і якість життя населення та його регулювання

Поняття і основні елементи рівня і якості життя.

Показники рівня життя і чинники, що його визначають. Методика розрахунку індексу вартості життя. Прожитковий мінімум, нормативні споживчі бюджети.

Порівняльний аналіз рівня життя і диференціації доходів.

Зарубіжний досвід забезпечення належного рівня і якості життя та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Основні положення Концепції підвищення рівня життя в Україні.

Тема 23. Управління персоналом у системі соціально-трудових відносин на мікрорівні

Управління персоналом та управління людськими ресурсами. Класифікація методів управління персоналом організації. Економічні методи управління персоналом в системі соціально-трудових відносин.

Зміст та складові стратегії управління персоналом. Політика управління персоналом.

Розробка та пріоритетні напрями політики управління персоналом.

Класифікація витрат на персонал згідно міжнародних стандартів.

Тема 24. Організація праці

Сутність, зміст, завдання і значення організації праці як соціо-технічної системи.

Принципи організації праці. Характеристика складових організації праці на рівні підприємства.

Поділ і кооперація праці. Види поділу праці: технологічний, поопераційний, функціональний, професійний, кваліфікаційний. Форми кооперації праці. Колективні форми організації праці.

Організація та обслуговування робочих місць. Умови праці та фактори їх формування.

Атестація і паспортизація робочих місць.

Дисципліна праці як елемент її організації.

Особливості вирішення питань організації праці на підприємствах (в організаціях) різних сфер економічної діяльності.

Методи оцінки соціально-економічної ефективності організації праці

Тема 25. Нормування праці

Робочий час. Режим праці та відпочинку.

Сутність нормування праці та його значення.

Об'єкти нормування праці і класифікація затрат часу. Методи дослідження трудових процесів.

Система норм і нормативів праці.

Методи встановлення норм.

Особливості нормування праці на підприємствах (в організаціях) різних сфер економічної діяльності.

Тема 26. Заробітна плата в ринковій економіці. Організація заробітної плати

Соціально-економічна сутність заробітної плати та її функції у ринковій економіці.

Номинальна і реальна заробітна плата, їх взаємозв'язок та фактори, що обумовлюють їх зміни. Взаємозв'язок рівня заробітної плати з рівнем цін, продуктивністю, структурою виробництва, доходами і прибутками.

Вплив інфляційних процесів на динаміку заробітної плати.

Принципи організації заробітної плати. Основні елементи організації заробітної плати за умов ринкової економіки.

Ринкова кон'юнктура як регулятор заробітної плати. Сутність та інструменти державного регулювання заробітної плати.

Договірне регулювання заробітної плати, як складова системи соціального партнерства. Сторони та предмет переговорів при укладанні генеральної, галузевої, регіональної тарифних угод.

Значення і необхідність диференціації заробітної плати на мікрорівні. Принципи диференціації заробітної плати.

Встановлення розміру мінімальної тарифної ставки з диференціацією за видами, типами виробництва, формами оплати праці.

Диференціація заробітної плати в залежності від кваліфікації, посадових функцій працівників.

Застосування доплат, надбавок та інших заохочувальних і компенсаційних виплат.

Тема 27. Тарифне нормування оплати праці. Системи винагороди за працю

Сутність і принципи тарифного нормування заробітної плати.

Зміст та призначення тарифної системи оплати праці працівників. Основні елементи тарифної системи оплати праці: довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, тарифні сітки, тарифні ставки, посадові оклади. Призначення та побудова довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Тарифні сітки, їх побудова та призначення.

Використання тарифних сіток як засобу диференціації оплати праці залежно від складності праці та виконуваних робіт. Характер зміни тарифних сіток.

Тарифні ставки оплати праці та їх використання для диференціації заробітної плати різних груп робітників.

Побудова схем посадових окладів керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців. Основні принципи встановлення розмірів посадових окладів.

Застосування коефіцієнтів співвідношення місячних посадових окладів керівників та спеціалістів і мінімальної заробітної плати. Розробка та застосування єдиної тарифної сітки. Застосування “гнучкого тарифу” та “плаваючих окладів”.

Зарубіжний досвід тарифного нормування оплати праці та можливість використання його елементів в національній економіці України.

Сутність форм заробітної плати і умови їх застосування. Системи відрядної і почасової форм заробітної плати. Пряма відрядна система оплати праці, її суть і умови застосування. Відрядно-преміальна система, її суть і умови застосування. Відрядно-прогресивна, непряма та акордна системи, їх суть і застосування. Проста почасова та почасова-преміальна система оплати праці, їх суть і умови застосування.

Коллективна оплата праці і умови її застосування. Методи визначення відрядних розцінок та розподіл заробітку між членами бригади.

Розрахунок і використання КТУ при розподілі бригадних заробітків. Організація преміювання працівників. Показники і умови преміювання.

Сутність безтарифної системи оплати праці.

Сутність контрактної системи оплати праці. Диференціація постійної та змінної частин заробітку залежно від специфіки виконуваних робіт. Відповідальність сторін за невиконання обов’язків за контрактом.

Система “оцінки заслуг”. Участь працівників у прибутках як елемент винагороди найманих працівників.

Зарубіжний досвід розробки та використання систем винагороди за працю, можливість використання його елементів в національній економіці України.

Тема 28. Аналіз трудових показників

Сутність та значення економічного аналізу у трудовій сфері. Аналіз конкретного ринку праці і трудових відносин – основа стратегії окремих організацій. Інформація щодо сфери праці і зайнятості.

Аналіз статистичної сукупності даних щодо процесів, які здійснюються в сфері праці.

Завдання і напрями аналізу продуктивності праці. Аналіз трудомісткості.

Аналіз чисельності і складу працівників. Аналіз використання фонду заробітної плати і рівня середньої заробітної плати.

Тема 29. Планування трудових показників

Сутність і значення планування трудових показників. Сутність, цілі, принципи та етапи стратегічного планування праці. Сутність та мета оперативного планування.

Система трудових показників. Методичні підходи щодо планування трудових показників. Взаємозв’язок і взаємозалежність трудових показників.

Мета планування продуктивності праці. Методика планування продуктивності праці за факторами її зростання. Планування підвищення продуктивності праці на основі зниження трудомісткості продукції та поліпшення використання робочого часу.

Розроблення плану продуктивності праці на підприємстві. Основні етапи планування продуктивності праці.

Планування трудомісткості за окремими її видами і в цілому. План організаційно-технічних заходів – основа розрахунку планової трудомісткості.

Методи розрахунку чисельності робітників. Планування чисельності керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців за типовими нормативами, нормами підпорядкованості, навантаження.

Визначення додаткової потреби працівників.

Планування фонду споживання. Оптимальне співвідношення між фондом споживання і фондом накопичення.

Методи планування фонду заробітної плати за нормативами.

Детальне планування фонду заробітної плати робітників за елементами його структури.

Планування фонду заробітної плати керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців. Планування середньої заробітної плати і співвідношення темпів її зростання з темпами підвищення продуктивності праці.

Тема 30. Звітність і аудит у сфері праці

Державна статистична звітність з питань праці, про стан заборгованості щодо виплати заробітної плати, про використання робочого часу: показники, напрямки використання, періодичність складання.

Оперативна звітність з праці: зміст та призначення.

Сутність, об'єкт і цілі аудиту в сфері праці.

Основні напрями аудиту. Етапи аудиту в трудовій сфері.

Інфраструктура аудиту в трудовій сфері.

Ефективність аудиту у сфері праці.

Зарубіжний досвід проведення аудиту у сфері праці та можливість використання його елементів в національній економіці України.

ПИТАННЯ

1. Економіка праці й соціально-трудова відносина як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна
2. Основні етапи становлення економіки праці як науки
3. Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності
4. Соціально-трудова відносина як система
5. Чинники трансформації соціально-трудова відносин
6. Сутність, мета, завдання, суб'єкти та умови реалізації соціальної політики. Основні напрями та пріоритети державної соціальної політики України в сучасних умовах
7. Регулювання соціально-трудова відносин: рівні, методи, зарубіжний досвід
8. Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки.
9. Моніторинг соціально-трудова сфери: сутність та основні напрями
10. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудова відносин
11. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудова відносин
12. Людський розвиток – мета і критерій соціально – економічного прогресу
13. Населення як демоекономічна категорія, склад і показники руху
14. Трудовий потенціал, його сутність, структура, рівні та показники
15. Людський капітал як реалізований трудовий потенціал
16. Ринок праці як підсистема ринкової економіки. Механізм функціонування ринку праці.
17. Зайнятість як соціально-економічна категорія і передумова формування соціально-трудова відносин
18. Продуктивність. Продуктивність праці: сутність і методи вимірювання
19. Модель факторів продуктивності і продуктивності праці. Поняття і класифікація резервів зростання продуктивності
20. Види, джерела і структура доходів населення
21. Диференціація доходів населення: поняття, чинники, методи виміру
22. Рівень і якість життя населення та його регулювання
23. Управління персоналом у системі соціально-трудова відносин на мікрорівні
24. Сутність, завдання і принципи організації праці. Характеристика складових організації праці на рівні підприємства
25. Нормування праці, його функції та об'єкти. Види норм праці та методи нормування праці
26. Заробітна плата в ринковій економіці. Організація заробітної плати
27. Тарифне нормування оплати праці. Системи винагороди за працю

28. Система трудових показників. Методичні основи аналізу трудових показників.
30. Методичні основи планування трудових показників Напрями та зміст аудиту персоналу. Значення аудиту персоналу в удосконаленні системи соціально-трудова відносин на мікрорівні

ЛІТЕРАТУРА

Закони України

- 1 Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 15.12.1992] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
- 2 Конституція України [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 28.06.1996] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
- 3 Про зайнятість населення [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 05.07.2012]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/page>.
- 4 Україна. Закони. Про колективні договори і угоди [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 01.07.1993] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
- 5 Україна. Закони. Про оплату праці [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верховною Радою України 24.03.1995] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
- 6 Україна. Закони. Про охорону праці [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 14.10.1992] : офіц. текст : за станом на 20.01.2018 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/page>.
- 7 Україна. Закони. Про пенсійне забезпечення [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 05.11.1991] : офіц. текст : за станом на 04.06.2019 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1788-12/page>.
- 8 Україна. Закони. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 03.03.1998] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр>.

Інші нормативні акти

- 9 Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Міністерство праці та соціальної політики України. – Краматорськ : Центр продуктивності, 1998. – Вип. 1. – 237 с.
- 10 Єдина технологія обслуговування незайнятого населення в центрах зайнятості України. – Київ : Інститут державної служби зайнятості, 2000. – 300 с.
- 11 Конвенції і рекомендації (1919–1956). У 2 т. Т. 1 : [прийнято Міжнародною Конференцією праці] / Міжнародне бюро праці. – Женева, 1991. – 776 с.
- 12 Конвенції і рекомендації (1957–1990). У 2 т. Т. 2 : [прийнято Міжнародною Конференцією праці] / Міжнародне бюро праці – Женева : Міжнародне бюро праці, 1991. – 784 с.
- 13 ДК 009:2010. Класифікатор професій. – На заміну ДК 003:2005; чинний від 2010–11–01. – Київ : Соцінформ, 2010. – 1000 с. – Національні класифікатори України.

Підручники, навчальні посібники

- 14 Азаренкова Г. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навчальний

посібник / Г. М. Азаренкова, І. І. Борисенко, О. Г. Головка ; М-во освіти і науки України. - Львів : Новий Світ-2000, 2011. - 344 с.

15 Акіліна О. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник / О. В. Акіліна, Л. М. Ільч. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : Алерта, 2012. – 820 с.

16 Балабанова Л. В. Управління персоналом [Текст] : навч. посібник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. - Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. - 471 с.

17 Безродна С. М. Економіка праці і соціально-трудові відносини : збірник тестів і практичних завдань для студентів економічних спеціальностей / С. М. Безродна. – Чернівці : ПВКФ «Технодрук», 2017. – 70 с.

18 Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посібник / Д. П. Богиня, О. А. Грیشнова. – Київ : Знання-Прес, 2002. – 313 с.

19 Ведерніков М. Д. Нормування праці : навч. посібник / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. – Львів : «Новий світ-2000», 2011. – 372 с.

20 Городецька Л. О. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посібник / Л. О. Городецька. – К. : Видавництво Національного авіаційного університету «НАУ – друк». 2009. – 400 с.

21 Гриненко А. М. Соціальна політика : навч. посібник / А. М. Гриненко. – Київ : КНЕУ, 2004. – 309 с.

22 Гриньова В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / В. М. Гриньова, Г. Ю. Шульга. – К. : Знання, 2010. – 310 с.

23 Грیشнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О. А. Грیشнова. – 5-те вид., оновлене. – Київ : Знання, 2011. – 390 с.

24 Грیشнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : практикум (навчальний посібник) / О. А. Грیشнова, О.М. Білик. – Київ : Знання, 2012. – 286 с.

25 Грибан В. Г. Охорона праці : навчальний посібник / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – К. : ЦУЛ, 2018. – 280 с.

26 Дядик Т. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини / Т. В. Дядик. – Полтава : ФОП Говоров С.В., 2008. – 344 с.

27 Економіка праці і соціально трудові відносини : навч. посіб. / М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Євась та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

28 Економіка праці і соціально-трудові відносини : навчально-наочний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. д.е.н. А.Г. Бабенка. – Дніпропетровськ : Дніпропетровська державна фінансова академія, 2011. – 268 с.

29 Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / [Є. П. Качан та ін.]. – Київ : Знання, 2008. – 407 с.

30 Економіка праці і соціально-трудові відносини : [навчальний посібник] / М.Д. Ведерніков, О.В. Хитра, О.А. Гарват та ін. – Львів : Новий світ – 2000, 2012. – 869 с.

31 Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібник / за заг. ред. проф. Качана Є. П. – Тернопіль : ТДЕУ, 2006. – 373 с.

32 Економіка праці та соціально-трудові відносини: збірник завдань і вправ : навчальний посібник / Н. Д. Дарченко, В. С. Рижиков, О. Л. Єськов, О. М. Мікрюков. – Київ : ЦУЛ. – 2007. – 252 с.

33 Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / Г.В.Назарова, С.Ю. Гончарова, Н.О. Москаленко [та ін.] ; за ред. Г.В. Назарової. - К. : Знання, 2012. - 573 с.

34 Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібник / Н. І. Єсінова. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 189 с.

35 Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник / Н. І. Єсінова. – Київ : Кондор, 2006. – 432 с.

36 Жуков В. Соціальне партнерство в Україні : навч. посібник / В. Жуков, В. Скуратівський. – Київ : Вид-во УАДУ, 2001. – 200 с.

37 Завіновська Г. Т. Економіка праці : навч. посібник / Г. Т. Завіновська. – Київ : КНЕУ, 2003. – 300 с.

38 Іляш О.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник /

О.І. Ляш, С.С. Гринкевич. - Київ : «Ліра-К». 2010. – 476 с.

39 Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Калина. – К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. – 498 с.

40 Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / О. І. Карпіщенко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 264 с.

41 Качан Є. П. Управління трудовими ресурсами : навч. посібник / Є. П. Качан, Д. Г. Шушпанов. – Київ : Юридична книга, 2003. – 258 с.

42 Керб Л. П. Основи охорони праці : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л. П. Керб. – Київ : КНЕУ, 2001. – 252 с.

43 Ковальов В. М. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навчальний посібник / В. М. Ковальов. – Київ : ЦУЛ, 2006. – 256 с.

44 Колот А. М. Мотивація персоналу : підручник / А. М. Колот. – Київ : КНЕУ, 2002. – 337 с.

45 Кравець І. М. Управління трудовим потенціалом : навч. посібник. – Хмельницький, ФОП Цюпак А. А. – 2015. – 424 с.

46 Літинська В. А. Управління кар'єрою персоналу : навч. посібник. – Хмельницький: Видавець ФОП Цюпак А.А., 2015. – 188 с.

47 Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. М. Лукашевич. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 248 с.

48 Маркова С. В. Управління персоналом: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / С. В. Маркова, О.М. Олійник. – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – 80 с.

49 Матюха М. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник для дистанційного навчання / М. М. Матюха. – Київ : Університет «Україна», 2007. – 306 с.

50 Махсма М. Б. Економіка праці : посібник для розв'язування задач / М. Б. Махсма.– 2-е вид. – Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 72 с.

51 Махсма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник / М. Б. Махсма.– 2-е вид.– Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2003.– 188 с.

52 Менеджмент персоналу : навч. посібник / за заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. – Київ : КНЕУ, 2004. – 398 с.

53 Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альбер, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.

54 Мотивування персоналу : навчальний посібник / М. Д. Ведерніков, О. А. Гарват, О. О. Чернушкіна, І. М. Кравець, О. М. Баксалова, Е. А. Атаманюк, Р. Ф. Атаманюк, О. В. Хитра – Хмельницький : ФОП Цюпак А.А., 2014. – 254 с.

55 Никифорова В.Г. Управління персоналом : навчальний посібник / В.Г.Никифорова. – 2-ге видання, виправлене та доповнене. – Одеса : Атлант, 2013. – 275 с.

56 Нормування праці : підручник / В. М. Абрамов, В. М. Данюк, А. М. Гриненко [та ін.] ; за ред. В. М. Данюка, В. М. Абрамова. – Київ : ВІПОЛ, 1995. – 208 с.

57 Організація праці : навчальний посібник / В. М. Данюк, С. Л. Решміділова та ін. – К. : КНЕУ, 2009. – 332 с.

58 Осовська Г. В. Управління трудовими ресурсами : навч. посібник / Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2003. – 224 с.

59 Пащенко І. Н. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник для ВНЗ / І. Н. Пащенко. – Львів : «Магнолія 2006», – 2009. – 260 с.

60 Петюх В. М. Управління персоналом : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. М. Петюх. – Київ : КНЕУ, 2000. – 121 с.

61 Пилипенко С. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник / С. М. Пилипенко, А. А. Пилипенко, І. П. Отенко. – Харків : ХНЕУ, 2004. – 223 с.

62 Посилкіна О. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : практикум для студентів економічних спеціальностей / О. В. Посилкіна, Ю. С. Братішко, Г. В. Кубасова. – Х. :

НФаУ. – 2018. – 186 с.

63 Рудьєв В.А. Управління персоналом : навч. посіб. / В.А. Рудьєв, С.О. Гуткевич Т.Л. Мостенська. - К. : КОНДОР, 2012. - 324 с.

64 Скуратівський В. А. Основи соціальної політики / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. – К. : МАУП, 2002. – 370 с.

65 Транченко Л. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Транченко. – Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2008. – 184 с.

66 Управління персоналом : підручник / [В.М. Данюк. А.М. Колот, Г.С. Суков та ін.]; за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В.М. Данюка. – К. : КНЕУ; Краматорськ : НКМЗ, 2013. – 666 с.

67 Управління трудовим потенціалом : навч. посібник / В. С. Васильченко, А. М. Гриненко, О. А. Грішнова, Л. П. Керб. – Київ : КНЕУ, 2005. – 403 с.

68 Хитра О. В. Менеджмент продуктивності : навчальний посібник / О. В. Хитра. – Львів : Новий світ-2000, 2014. – 440 с. Хитра О. В. Управління командами : навч. посібник / О. В. Хитра. – Хмельницький : ХНУ, 2017. – 495 с.

69 Червінська Л. П. Економіка праці / Л. П. Червінська. – К. : ЦНЛ, 2019. – 288 с.

70 Червінська Л. П. Практикум з економіки праці: задачі, тести, виробничі ситуації : навчально-методичний посібник / Л. П. Червінська, Т. М. Червінська. – К. : ЦНЛ, 2012. – 172 с.

71 Чернявська О. В. Ринок праці [текст] : нав. посіб. – О. В. Чернявська.– 2-ге вид.перероб. та доп. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 522 с.

72 Шевчук П. І. Соціальна політика / П. І. Шевчук. – Львів : Світ, 2003. – 400 с.

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Організація праці: сутність, зміст, мета і завдання

Праця як економічна категорія, її економічне і соціальне значення. Поняття характер, зміст праці.

Основні елементи процесу праці та їх роль у виробництві матеріальних благ.

Праця як об’єкт організації. Суть поняття “організація праці» і “ наукова організація праці». Організація праці як явище, наука, сфера практичної і професійної діяльності, навчальна дисципліна.

Зміст (основні напрямки) організації праці. Принципи організації праці, їх сутність та обумовленість економічними законами. Мета, завдання організації праці.

Методологічні основи організації праці.

Нормативна база організації праці. Правове й інформаційне забезпечення організації праці.

Основні напрямки вдосконалення і розвитку організації праці.

Завдання організації праці на сучасному етапі.

Тема 2. Становлення і розвиток організації праці

Об’єктивні передумови виникнення тейлоризму як системи знань і практичних методів організації праці. Зміст і значення в розвитку організації праці системи Ф.Тейлора.

Розвиток системної наукової організації праці послідовниками Тейлора: Емерсоном, Файоном, сутність досліджень Ф. і Л. Гілбертів Фордизм як напрямок організації праці.

Розвиток організації праці в дореволюційній Росії.

Основні етапи, досягнення, прорахунки в розвитку теорії і практики організації праці в СРСР і в Україні.

Центральний інститут праці та його роль в розвитку організації праці внесок Гастева О.К. в науку в практику організація праці. Зміст робіт і значення першої і другої Всеросійської конференції з організації праці.

Значення і зміст роботи Всесоюзної конференції з організації праці 1967 року. Сучасні проблеми організації праці в Україні. Зарубіжний досвід організації праці, сучасні форми, тенденції розвитку.

Теорії людського фактору і організація праці сьогодні.

Тема 3. Економічна і соціальна ефективність удосконалення організації праці

Поняття економічної та соціальної ефективності праці.

Система показників економічної ефективності вдосконалення праці та методика їх розрахунку.

Соціальна ефективність вдосконалення організації праці; висока працездатність людини в процесі праці, професійне зростання, формування конкурентноспроможного працівника на ринку праці, стабілізація кадрового складу і ін.

Взаємозв’язок між економічною і соціальною ефективністю вдосконалення організації праці.

Вплив удосконалення організації праці на ефективність економічної діяльності підприємства.

Тема 4. Трудовий процес, методи дослідження та основи раціоналізації

Виробничий процес: сутність, класифікація та складові.

Технологічний процес: сутність та вимоги до проектування технологічних процесів.

Трудовий процес як невід’ємна складова виробничого процесу. Класифікація трудових процесів та особливості їх організації. Структура трудового процесу.

Виробнича операція: поняття, характерні ознаки, класифікація виробничих операцій.

Структура виробничої операції. Аналіз виробничих операцій: методи та технічні засоби їх вивчення. Проектування трудових операцій. Поопераційні карти: зміст, мета їх розробки.

Трудові рухи: класифікація трудових рухів. Мета, методи дослідження трудових рухів.

Основні принципи проектування раціональних трудових рухів.

Методи праці: поняття, значення в організації трудового процесу. Дослідження методів та проектування раціональних методів і прийомів праці. Впровадження передових прийомів і методів праці.

Вітчизняні та зарубіжні системи мікроелементних нормативів, їх сутність та сфера застосування.

Проектування раціональних трудових процесів: етапи раціоналізації, їх зміст. Підготовка до дослідження трудового процесу: вибір об'єкту дослідження, способу проведення і технічних засобів.

Застосування кінозйомки.

Вимоги наукової організації праці до проектування трудових процесів. Дизайн, ергономіка в трудовому процесі.

Впровадження раціональних трудових процесів.

Карти організації трудових процесів, їх зміст та призначення.

Тема 5. Поділ і кооперування праці на підприємстві

Сутність і соціально-економічне значення процесів суспільного поділу і кооперації праці, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Поділ праці на підприємстві: технологічний, функціональний та кваліфікаційний.

Форми і значення кооперації праці на підприємстві.

Суміщення функцій, професій: сутність, умови введення та соціально-економічне значення. Проектування та впровадження суміщення.

Аналіз, визначення рівня поділу і кооперації праці на підприємстві. Межа поділу праці.

Кількісна оцінка рівня поділу і кооперації праці.

Проектування і впровадження нових раціональних форм поділу і кооперації праці.

Чинники, що впливають на вибір форм поділу і кооперації праці.

Показники ефективності поділу і кооперації праці.

Тема 6. Організація і обслуговування робочих місць

Поняття робочого місця, робочої зони.

Класифікація робочих місць та особливості їх організації.

Спеціалізація робочих місць.

Обладнання на робочому місці. Вимоги до обладнання.

Оснащення робочого місця. Технологічне і організаційне оснащення робочих місць.

Вимоги до оснащення робочих місць. Основні напрямки аналізу оснащення на робочому місці.

План робочого місця зовнішній і внутрішній.

Основні правила проектування зовнішнього плану робочого місця. Вимоги до внутрішнього плану робочого місця. Робоча поза, вибір робочої пози.

Мікро класифікація робочої зони.

Обслуговування робочих місць. Функції обслуговування робочих місць на промисловому підприємстві та їх зміст. Форми обслуговування робочих місць та їх зміст. Чинники, що впливають на вибір форм обслуговування. Системи обслуговування робочих місць, їх сутність.

Основні принципи проектування організації обслуговування робочих місць.

Карти організації праці на робочому місці, їх зміст та призначення.

Типові проекти організації робочих місць, їх структура, зміст та ефективність застосування.

Тема 7. Атестація робочих місць

Сутність атестації робочих місць. Зміст роботи з проведення атестації робочих місць.

Облік робочих місць, мета та завдання обліку.

Атестація робочих місць: мета та завдання.

Аналіз і оцінка технологічного рівня робочого місця.

Аналіз і оцінка організаційного рівня робочого місця.

Раціоналізація робочих місць за результатами атестації. Матеріальне стимулювання персоналу за ефективне проведення атестації і раціоналізації робочих місць.

Нормативні документи щодо проведення атестації і раціоналізації робочих місць.

Соціально-економічна ефективність заходів щодо вдосконалення (раціоналізації) робочих місць.

Тема 8. Колективні форми організації праці

Сутність колективної форми організації праці.

Соціально-економічне значення колективної форми організації праці. Соціально-психологічні аспекти колективної організації праці.

Виробнича бригада як основна форма колективної праці. Технологічні організаційні та економічні передумови створення бригад. Види бригад, особливості їх організації. Організація праці в бригадах: обґрунтування чисельності та професійного складу бригади, керівництво бригадою права і обов'язки бригадира планування роботи формування та розподіл доходу бригади.

Ефективність діяльності виробничих бригад.

Особливості організації праці на конвеєрі.

Тема 9. Умови праці

Поняття умов праці. Чинники, які формують умови праці. Класифікація умов праці. Елементи умов праці, їх сутність та напрямки поліпшення. Санітарно – гігієнічні елементи умов праці, їх сутність. Психофізіологічні елементи умов праці їх сутність. Психологічний клімат трудового колективу, як складова умов праці. Значення організації праці в формуванні психологічного клімату.

Естетика на виробництві.

Оцінка умов праці. Визначення коефіцієнта умов праці за санітарно-гігієнічними елементами. Оцінка умов праці на робочому місці на основі визначення важкості праці.

Атестація робочих місць за умовами праці: порядок проведення та мета.

Гігієнічна класифікація праці. Гігієнічні нормативи.

Карта умов праці на робочому місці, їх зміст та призначення.

Основні напрямки поліпшення умов праці на виробництві.

Визначення економічної та соціальної ефективності заходів щодо поліпшення умов праці.

Державна статистична звітність з стану умов праці на підприємстві та її зміст.

Тема 10. Режими праці та відпочинку

Режим праці та відпочинку, їх основні типи, сутність та значення для підвищення ефективності праці.

Критерії ефективності режимів праці та відпочинку.

Працездатність людини: роль організації праці в підвищенні працездатності працівників.

Змінний режим праці та відпочинку, сутність та особливості проектування.

Тижневі режими праці і відпочинку: їх сутність вимоги до проектування та основні напрямки їх раціоналізації. Графіки змінності, особливості їх побудови в різних типах виробництва.

Кімнати психофізіологічного розвантаження.

Режими праці і відпочинку протягом місяця, року.

Нестандартні режими праці і відпочинку, їх сутність та сфера застосування режими неповного робочого часу.

Гнучкі режими праці, їх сутність, умови застосування та ефективність.

Завдання організації праці в проектуванні і впровадженні раціональних режимів праці та відпочинку.

Правові та нормативні документи, що регулюють режими праці та відпочинку на підприємстві.

Тема 11. Організація професійної підготовки робітничих кадрів

Профорієнтація і профвідбір. Суть і завдання професійної орієнтації в ринкових умовах.

Складові профорієнтації та їх сутність.

Професійний відбір: сутність, типи і види професійного відбору.

Адаптація працівника: суть, методи, значення.

Завдання організації праці щодо професійної орієнтації і адаптації.

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників як нормативний документ організації професійної підготовки.

Підготовка робітничих кадрів в системі професійної – технічної освіти. Зміст професійно-технічної освіти і завдання виробничого навчання. Завдання професійно-технічної освіти, ступені і види підготовки робітничих кадрів. Система професійно-технічної освіти в Україні та напрямки її реформування.

Методи виробничого навчання та їх оцінка.

Підготовка робітничих кадрів на виробництві: форми, методи. Перепідготовка і навчання робітників другим професіям.

Організація підвищення кваліфікації робітників.

Зарубіжний досвід підготовки кваліфікованих робітничих кадрів.

Тема 12. Дисципліна і мотивація праці

Дисципліна праці. Трудова дисципліна. Технологічна дисципліна. Виробнича дисципліна.

Чинники, які формують трудову дисципліну. Дисципліна праці та її роль в організації трудових процесів.

Розвиток творчої ініціативи персоналу. Шляхи зміцнення дисципліни праці, місце організації праці. Методи зміцнення дисципліни праці.

Колективний договір і його роль в зміцненні дисципліни праці.

Мотиви і мотивація. Мотив як компонент трудової діяльності.

Мотивація персоналу як складова організації праці. Складові мотивації трудової діяльності. Матеріальна, трудова і статусна мотивація персоналу. Трудова мотивація як чинник підвищення ефективності праці.

Сучасні форми і методи матеріального стимулювання персоналу. Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності.

Мотиваційний моніторинг як умова ефективного впливу на поведінку персоналу.

Зарубіжний досвід мотивації трудової діяльності.

Тема 13. Організація праці окремих категорій працівників

Організація праці на вантажно-розвантажувальних та транспортних роботах.

Організація праці робітників, зайнятих контролем якості продукції.

Організація праці робітників, зайнятих ремонтом та міжремонтним обслуговуванням обладнання.

Організація праці налагоджувальників обладнання.

Організація праці за багатостатного обслуговування.

Основні кваліфікаційні вимоги до робітників задіяних у цих процесах.

Організація праці керівників, фахівців, професіоналів.

Тема 14. Управління організацією праці на підприємстві

Функціональні підрозділи підприємства, які задіяні у вдосконаленні організації праці, їх завдання.

Комплексний аналіз організації праці. Мета. Методи аналізу вивчення і оцінки стану організації праці: візуальні, статистичні, графоаналітичні, техніко-економічні, соціологічні. Якість організації праці як основа і характеристика її прогресивності.

Використання результатів аналізу організації праці для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Кадрове забезпечення організації праці: сутність і зміст кадрової політики підприємства в умовах ринкової економіки.

Підготовка спеціалістів з економіки, організації і нормування праці, лінійних керівників, технологів, їх роль у підвищенні рівня організації праці.

Роль майстра і бригадира в удосконаленні організації праці. Участь профспілок в поліпшенні організації праці. Державна статистична звітність з кадрового забезпечення підприємства.

Комплексне проектування організації праці: проектування технологічних процесів, обладнання, будівель, споруд з урахуванням вимог наукової організації праці, ергономіки, техніки безпеки. Типові організаційні рішення, зміст основних розділів.

Використання систем автоматизованого проектування і персональних комп'ютерів для проектування і вдосконалення організації праці.

Планування організаційно-технічного розвитку виробництва, вдосконалення організації праці.

Системний підхід до організації праці на всіх рівнях виробництва, його суть і значення.

Впровадження і стимулювання заходів щодо вдосконалення організації праці.

Управління організацією праці на державному рівні.

ПИТАННЯ

1. Праця як економічна категорія, її економічне і соціальне значення
2. Зміст організації праці. Основні елементи та напрямки організації праці
3. Становлення і розвиток організації праці
4. Економічна і соціальна ефективність удосконалення організації праці
5. Виробничий процес: сутність, класифікація та складові
6. Трудовий процес: сутність, класифікація та структура
7. Виробнича операція: поняття, характерні ознаки, класифікація, структура
8. Вітчизняні та зарубіжні системи мікроелементних нормативів, їх сутність та сфера застосування
9. Поділ праці на підприємстві: технологічний, функціональний та кваліфікаційний
10. Кооперування праці на підприємстві, її сутність, значення та форми
11. Сутність організації робочих місць, їх класифікація
12. Оснащення робочого місця. Технологічне і організаційне оснащення робочих місць
13. Організація обслуговування робочих місць
14. Зміст роботи з атестації та раціоналізації робочих місць
15. Колективна форма організації праці, її сутність, соціально-економічне значення та соціально-психологічні аспекти
16. Виробнича бригада основна форма колективної праці
17. Умови праці: поняття, класифікація, чинники формування
18. Елементи умов праці, їх сутність та напрямки поліпшення
19. Психологічний клімат трудового колективу як складова умов праці
20. Атестація робочих місць за умовами праці: порядок проведення та мета
21. Режими праці та відпочинку, сутність та значення для підвищення ефективності праці

22. Працездатність людини. Роль організації праці в підвищення працездатності людини
23. Змінний режим праці та відпочинку: сутність та особливості проектування
24. Тижневі режими праці і відпочинку: їх сутність вимоги до проектування та основні напрямки їх раціоналізації
25. Організація професійної підготовки робітничих кадрів
26. Дисципліна праці та її роль в організації трудових процесів
27. Мотивація персоналу як складова організації праці
29. Матеріальна, трудова і статусна мотивація персоналу
30. Організація праці керівників, фахівців, професіоналів
31. Управління організацією праці на підприємстві

ЛІТЕРАТУРА

Закони України

- 1 Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 15.12.1992] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
- 2 Конституція України [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 28.06.1996] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
- 3 Україна. Закони. Про охорону праці [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 14.10.1992] : офіц. текст : за станом на 20.01.2018 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/page>.
- 4 Україна. Закони. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верховною Радою України 03.03.1998] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр>.

Інші нормативні акти

- 5 ДК 009:2010. Класифікатор професій. – На заміну ДК 003:2005; чинний від 2010–11–01. – Київ : Соцінформ, 2010. – 1000 с. – Національні класифікатори України.
- 6 Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Міністерство праці та соціальної політики України. – Краматорськ : Центр продуктивності, 1998. – Вип. 1. – 237 с.
- 7 Конвенції і рекомендації (1919–1956). У 2 т. Т. 1 : [прийнято Міжнародною Конференцією праці] / Міжнародне бюро праці. – Женева, 1991. – 776 с.
- 8 Конвенції і рекомендації (1957–1990). У 2 т. Т. 2 : [прийнято Міжнародною Конференцією праці] / Міжнародне бюро праці – Женева : Міжнародне бюро праці, 1991. – 784 с.

Підручники, навчальні посібники

- 9 Балабанова Л. В. Організація праці менеджера : навч. посібник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – Київ : Професіонал, 2004. – 304 с.
- 10 Боброва О. Г. Організація і стимулювання праці / О. Г. Боброва. – Київ : КНЕУ, 2006. – 145 с.
- 11 Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посібник / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. – К. : Знання-Прес, 2002.
- 12 Ведерніков М. Д. Нормування праці : навч. посібник / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. – Львів : «Новий світ-2000», 2011. – 372 с.
- 13 Віноградська О. М. Організація праці менеджера : навч. посібник / О. М.

Віноградська. – Харків : ХНАМГ, 2008 – 190 с.

14 Гірман А. П. Організація праці. Збірник ситуаційних вправ, практичних завдань, кейсів, тестів / А. П. Гірман, Д. А. Пятенко. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2010. – 70 с.

15 Грибан В. Г. Охорона праці : навчальний посібник / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – 280 с.

16 Грیشнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини : практикум (навчальний посібник) / О. А. Грیشнова, О. М. Білик. – Київ : Знання, 2012. – 286 с.

17 Данюк В. М. Організація праці менеджера : навч. посіб. / В. М. Данюк. – Київ : КНЕУ, 2006.

18 Дячун О. В. Організація, нормування та оплата праці : навчальний посібник / О. В. Дячун. – Львів : «Афіша», 2001.

19 Економіка праці і соціально-трудова відносини : [навчальний посібник] / М. Д. Ведерніков, О. В. Хитра, О. А. Гарват та ін. – Львів : Новий світ – 2000, 2012. – 869 с.

20 Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Н. О. Москаленко [та ін.] ; за ред. Г. В. Назарової. – Київ : Знання, 2012. – 573 с.

21 Економіка праці і соціально трудові відносини : навч. посіб. / М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Євась та ін. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

22 Завіновська Г. Т. Економіка праці : навч. посібник / Г. Т. Завіновська. – Київ : КНЕУ, 2003.

23 Керб Л. П. Основи охорони праці : навч. посіб. / Л. П. Керб. – Київ : КНЕУ, 2003.

24 Колот А. М. Мотивація персоналу : підручник / А. М. Колот. – Київ : КНЕУ, 2002.

25 Колот А. М. Соціально-трудова відносини: теорія і практика регулювання : монографія / А. М. Колот. – Київ : КНЕУ, 2005.- 230 с.

26 Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці : підручник / Я. В. Крушельницька. – Київ : КНЕУ, 2003.

27 Лугаєв В. В. Організація праці керівника. – Рівне : НУВГП, 2006. - 176 с.

28 Організація і планування на підприємстві : навч. посібник / Г. А. Семенов, В. К. Станчевський, М. О. Панкова, А. Г. Семенов. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

29 Організація праці : навч. посіб. / В. М. Данюк, А. С. Тельнов, С. Л. Решміділова [та ін.]; за заг. ред. В. М. Данюка. – Київ : КНЕУ, 2009.

30 Організація праці. Практикум для вивчення курсу для студентів спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» / А. С. Тельнов, С. Л. Решміділова, А. А. Шведюк. – Хмельницький : ХДУ, 2004.

31 Подорожская М. М. Организация труда : конспект лекций / М. М. Подорожская. – 2-е изд., стереотип. – Київ : МАУП, 2004. – 112 с.

32 Решміділова С. Л. Організація праці : конспект лекцій для студентів економічних спеціальностей / С. Л. Решміділова, М. І. Приступа. – Хмельницький : ХНУ, 2006.

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Сутність, переваги і недоліки ринку праці

Типи ринків за економічним призначенням. Роль та значення ринку праці. Розбіжності ринку праці з іншими ринками. Аспекти трактування ринку праці. Умови виникнення ринку праці. Елементи (компоненти) ринку праці: товар, попит, пропозиція та ціна. Кон'юнктура ринку праці. Товар на ринку праці. Сучасний регульований ринок праці. Умови ефективного функціонування ринку праці. Переваги та недоліки ринку праці. Функції ринку праці.

Тема 2. Концептуальні основи дослідження елементів ринку праці

Основні концепції аналізу сучасного ринку праці: неокласична концепція, кейнсіанська концепція, монетаризм, інституціоналізм, марксистська теорія. Поняття "модель ринку праці". Основні моделі ринку праці: японська, модель США, шведська, їх порівняльна характеристика. Основні різновиди моделей ринку праці. Ознаки, притаманні українському ринку праці в процесі його формування.

Тема 3. Класифікація і сегментація ринку праці

Класифікація типів ринків праці. Структурні ознаки класифікації ринків праці. Ринки праці – місцевий, регіональний, національний, міжнародний, робочих кадрів та спеціалістів і менеджерів, внутрішньофірмовий, галузевий, обмеженої та необмеженої конкуренції, трудодефіцитні та трудонадлишкові; монополія, олігополія, моносонія та поліполія на ринку праці. Сегментація ринку праці. Теорія подвійності ринку праці. Первинний ринок праці. Вторинний ринок праці. Сектори, на які поділяють робочі місця та працівників на ринку праці. Перший сектор ринку праці ("ядро"). Другий сектор ринку праці ("периферія"). Третій сектор ринку праці. Причини сегментованості ринку праці.

Тема 4. Робоча сила як специфічний товар на ринку праці

Індивідуальна робоча сила. Властивості робочої сили. Продавець товару "робоча сила". Покупець товару "робоча сила". Трудовий договір(контракт). Об'єктивний характер поняття "робоча сила". Вартість робочої сили. Чинники, які впливають на величину вартості робочої сили. Склад вартості робочої сили. Ціна робочої сили. Доходи населення. Нівелюючі та диференціюючі фактори формування доходів. Прожитковий мінімум. Бюджет прожиткового мінімуму. "Споживчий кошук". Мінімальний споживчий бюджет. Межа малозабезпеченості.

Тема 5. Пропозиція на ринку праці

Складові індивідуальної пропозиції на РП. Концепція корисності товарів і благ. Функція корисності. Гранична норма заміни доходу на відпочинок. Криві байдужості та бюджетна лінія. Гранична норма ринкової заміни. Карта байдужості. Класична теорія пропозиції робочого часу. Ефект доходу та ефект заміни. Законодавче регулювання робочого часу в Україні та в інших країнах. Фактори, що впливають на індивідуальне рішення щодо пропозиції робочого часу. Пропозиція інтенсивності праці та якості робочої сили. Поняття "робоча сила" і "людський капітал". Фактори, що характеризують якість робочої сили. Особливості товару "робоча сила" на ринку праці. Залежність рівня заробітної штати від рівня освіти. Теорія людського капіталу. Складові рішення про інвестиції в людський капітал. Визначення привабливості капіталовкладень в освіту. Сегментація робочої сили за різними ознаками. Конкурентоспроможність робочої сили. Вузкий та широкий підходи до визначення попиту та пропозиції на РП. Поняття сукупної пропозиції робочої сили. Схема зайнятості робочої сили. Джерела сукупної пропозиції робочої сили. Потoki пропозиції робочої сили. Фактори та напрямки впливу на обсяги сукупної пропозиції робочої сили. Якісний склад пропозиції робочої сили: за категоріями населення, віком, статтю, професіями, кваліфікацією. Регіональний аспект пропозиції робочої сили в Україні.

Тема 6. Попит на робочу силу

Поняття індивідуального попиту на робочу силу. Фактори, що впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу силу. Ринок робочих місць. Вимоги робочих місць до якості робочої сили. Циклічний характер попиту на робочу силу в зв'язку з циклічністю економічного і технічного розвитку. Коротко- та довгостроковий попит на робочу силу. Свобода підприємництва, економічні інтереси та конкуренція роботодавців за робочу силу як умова функціонування РП. Стан роздержавлення та приватизації економіки України, конверсії оборонних галузей, розвитку інвестиційної діяльності та малого бізнесу і його вплив на обсяги сукупної пропозиції на ринку праці України. Регіонально-галузевий аналіз попиту на робочу силу.

Тема 7. Забезпечення зайнятості населення

Поняття, види та форми зайнятості робочої сили на ринку праці. Концепція повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості. Закон України "Про зайнятість населення", його зміст, структура і основні розділи. Нормативні положення, які забезпечують гарантії зайнятості (про державну службу зайнятості, державний фонд зайнятості, організацію оплачуваних громадських робіт, про порядок реєстрації безробітних громадян і виплату допомоги по безробіттю). Самозайнятість як важливий напрямок політики держави на РП. Основні напрямки самозайнятості: підприємництво, фермерство, творча діяльність, індивідуальна трудова діяльність, професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації незайнятих громадян. Заходи щодо сприяння самозайнятості (підтримка підприємництва і малого бізнесу, пільгове оподаткування, стимулювання професійного навчання тощо). Організація громадських робіт як засіб запобігання наслідкам прихованого безробіття і елемент програми створення робочих місць. Об'єкти громадських робіт. Організаційне та фінансове їх забезпечення.

Тема 8. Безробіття, його форми та причини

Підходи до визначення безробіття. Основні види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Визначення рівня безробіття. Причини неточного виміру рівня безробіття. Визначення статусу безробітного в Україні. Поняття підходящої роботи. Закон Оукена. Природна норма безробіття. Безробіття та інфляція. Механізм регулювання рівня та структури безробіття. Напрямки державної політики в соціальному захисті безробітних (надання державної допомоги безробітним, обмеження звільнення з роботи, створення робочих місць, економічні й соціальні заходи). Види компенсацій при втраті роботи. Особливості компенсації працівникам, які втратили роботу через зміни в організації виробництва і праці. Розміри стипендій в період професійної підготовки та перепідготовки незайнятого населення. Умови виплати допомоги по безробіттю. Розміри допомоги по безробіттю за категоріями безробітних. Відстрочка виплати допомоги по безробіттю. Матеріальна допомога. Добровільне страхування від безробіття.

Тема 9. Внутрішньофірмовий ринок праці

Дисбаланс на внутрішньофірмовому РП. Дефіцит і надлишок робочої сили на внутрішньофірмовому РП. Маркетинг внутрішньофірмового РП. Методи пристосування внутрішньофірмової пропозиції робочої сили до економічних змін. Державні заходи щодо пом'якшення негативних наслідків вивільнення працівників.

Тема 10. Механізм саморегулювання ринку праці

Регулююча роль попиту та пропозиції на РП. Ціна товару "робоча сила". Класичний аналіз РП. Проста модель попиту на робочу силу. Монополія на ринку продукту. Моносонія на РП. Пряма еластичність попиту на робочу силу. Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту на працю і науково-технічний прогрес.

Тема 11. Гнучкість і жорсткість ринку праці

Поняття гнучкості та жорсткості РП. Аспекти гнучкості РП: гнучкість витрат на робочу силу, форми зайнятості та режимів робочого часу; мобільність робочої сили. Характеристики

гнучкого та жорсткого ринку праці. Заходи щодо посилення гнучкості ринку праці. Проблеми ринкової економіки, які можна розв'язати використанням гнучких форм зайнятості. Гнучкі форми зайнятості на РП: зайнятість з нестандартними режимами робочого часу, нестандартними робочими місцями та організацією праці, нестандартними організаційними формами. Нестандартні режими робочого часу: неповний робочий день та його різновиди, гнучкий робочий рік, стиснутий робочий тиждень, режими гнучкого робочого часу. Надомна праця. Тимчасовий найм. Форми тимчасового найму. Методи посилення гнучкості витрат на робочу силу. Дотримання принципів трудової моралі на японських підприємствах як засіб досягнення гнучкості витрат на робочу силу. Мобільність робочої сили.

Тема 12. Інфраструктура ринку праці

Інститути інфраструктури РП, ступінь їхньої сформованості на РП України. Інститути соціального партнерства. Державна служба зайнятості. Територіальна структура державної служби зайнятості населення (республіканська, обласна, районна, міська). Основні завдання і функції державної служби зайнятості відносно реалізації політики зайнятості. Територіальні органи управління зайнятістю та ринками праці при виконавчих структурах місцевої адміністрації та їхні функції. Інститути соціального страхування найманих працівників. Інститути пенсійного забезпечення найманих працівників. Загальнодержавні та регіональні структури забезпечення конкурентоспроможності робочої сили.

Тема 13. Аналіз і прогнозування стану ринку праці

Мета, завдання і напрямки аналізу РП. Аналіз співвідношення попиту та пропозиції робочої сили. Аналіз зайнятості населення за галузями і сферами економіки та формах власності, продуктивності й рівня оплати праці, використання робочого часу, обсягів прихованого безробіття, процесів вивільнення робочої сили. Основні методи дослідження РП: статистичні, демографічні, соціологічні, економіко-математичні, балансовий, моделювання, графічні тощо. Прогнозування параметрів РП. Прогнозування обсягів і структури попиту на робочу силу.

Тема 14. Особливості й етапи становлення ринку праці в Україні

Сучасні умови ринкової трансформації економіки. Необхідність структурної перебудови економіки України. Основні напрямки перебудови: роздержавлення та приватизація, створення багатокладної економіки, пріоритетний розвиток галузей споживчого та соціально-культурного комплексу, технічне переозброєння виробництва, впровадження енерго- і трудозберігаючих технологій тощо. Вплив структурної перебудови народного господарства на формування ринку праці, структуру і форми зайнятості робочої сили, рівень професійної підготовки, рівень соціального захисту найманих працівників, пенсійне забезпечення тощо. Структура зайнятості та безробіття. Ступінь сформованості механізмів РП. Вхід України в світовий РП.

ПИТАННЯ

1. Типи ринків за економічним призначенням.
2. Роль та значення ринку праці.
3. Елементи (компоненти) ринку праці: товар, попит, пропозиція та ціна.
4. Кон'юнктура ринку праці.
5. Умови ефективного функціонування ринку праці.
6. Функції ринку праці.
7. Класифікація типів ринків праці.
8. Монополія, олігополія, моносонія та поліполія на ринку праці.
9. Сегментація ринку праці.
10. Сутність трудового договору (контракту).
11. Сутність поняття "робоча сила". Якість робочої сили.

13. Вартість робочої сили та чинники, які впливають на величину вартості робочої сили.
14. Зміст ціни та вартості робочої сили.
15. Нівелюючі та диференціюючі фактори формування доходів.
16. Бюджет прожиткового мінімуму. "Споживчий кошик". Мінімальний споживчий бюджет.
17. Складові індивідуальної пропозиції на РП. Поняття сукупної пропозиції робочої сили.
18. Поняття "робоча сила" і "людський капітал".
19. Теорія людського капіталу.
20. Конкурентоспроможність робочої сили.
21. Ринок робочих місць. Вимоги робочих місць до якості робочої сили.
22. Поняття, види та форми зайнятості робочої сили на ринку праці.
23. Концепція повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості.
24. Самозайнятість як важливий напрямок політики держави на РП.
25. Організація громадських робіт
26. Сутність поняття "безробіття" та його основні види: фрикційне, структурне, циклічне.
27. Напрямки державної політики в соціальному захисті безробітних (надання державної допомоги безробітним, обмеження звільнення з роботи, створення робочих місць, економічні й соціальні заходи).
28. Поняття гнучкості та жорсткості РП. Гнучкі форми зайнятості на РП
29. Нестандартні режими робочого часу.
30. Надомна праця. Тимчасовий найм робочої сили..
31. Мобільність робочої сили.
32. Інститути інфраструктури РП
33. Інститути соціального партнерства.
34. Основні завдання і функції державної служби зайнятості
35. Продуктивність праці й рівень оплати праці.
36. Необхідність структурної перебудови економіки України.

ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 року № 1533-III
3. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-XII
4. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 року № 1045-XIV
5. Закон України «Про соціальний діалог в Україні» від 23 грудня 2010 року № 2862-VI
6. Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012 року № 4312-VI
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку укладення договору про стажування студентів закладів вищої освіти та учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів закладів вищої освіти та учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах, в установах та організаціях» від 16 січня 2013 р. № 20

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці» від 20 березня 2013 р. No 207

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації громадських та інших робіт тимчасового характеру» від 20 березня 2013 р. No 175

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу» від 19 вересня 2018 р. No 79

Основна

1. Безтелесна Л. Ринок праці: навч. посіб. / Л. Безтелесна, Г. Юрчик. -Рівне: НУВГП, 2012. -270 с.

2. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум : навч. посіб. / О. А. Грішнова, О. М. Білик. -К. : Знання, 2012. -286 с.

3. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації : [монографія] / М. В. Диха. -К. : Центр учбової літератури, 2016. -388 с.

4. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини. - К., МАУП, 2014. - 396

5. Марченко І. С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України [Текст] : моногр. / І. С. Марченко ; Нац.акад. наук України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи. -К.: Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи, 2013. -150с.

6. Ринок праці та зайнятість в Україні: реалії та перспективи : колективна монографія / За наук. ред. С. Кожем'якіної, С. Калініної. -К.: ІПК ДСЗУ, 2018. -424 с.

7. Семикіна М. В. Механізми зайнятості в умовах інноваційних змін: мотиваційний аспект : монографія. Кіровоград : Кіровоград. нац. техн. ун-т, 2015. 210 с.

8. Чернявська О.В. Ринок праці: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп.- К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 288 с.

Додаткова

1. Балановська Т.І., Гоголюя О.П., Драгнева Н.І. Ринок праці: реалії і перспективи / Т.І. Балановська, О.П. Гоголюя, Н.І. Драгнева. - Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2012. - С. 17-23

2. Думанська Ю. І. Інтеграційні процеси світового ринку праці в Україні. Вісник Хмельницького національного університету 2014. - №5. - Т.1.

3. Козар В. В. Вплив глобалізації світового ринку праці на ефективність використання трудового потенціалу України / International Journal Technologies in Economy - 2018 - 2(14) . - С. 51-59.

4. Колот А.М. Гідна праця: теоретико-прикладні засади, причини дефіциту та стратегічні вектори його подолання / А. Колот, О. Герасименко //«Ринок праці та зайнятість населення» науково-практичний журнал , 2017, № 5. - [Електронний ресурс] -. Режим доступу : http://ipk.edu.ua/journal/journal_arhive/ilovepdf_merged.pdf

5. Мельник І. О., Берднікова О. В. Сучасні тенденції формування ринку праці і зайнятості населення України // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”. - №1. - 2018. [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

6. Мороз, С.В. Ринок праці України [Текст] / С. В. Мороз, В. О. Мейш, А. П. Рибінська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - №4. - С. 40-46.

7. Петрова І.Л. Інноваційний сегмент ринку праці: оцінка тенденцій та перспектив / І.Л. Петрова // Демографія та соціальна економіка: науковий журнал. - 2018. - № 1 (32). - С. 166-180

8. Ринок освітніх послуг: виклики сучасності:Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м.Київ, 11 червня 2019 р.) [Укл. Т.Семигіна, О.Корчинська, О.Жук]. Київ: АПСВТ, 2019. 98с.

9. Столярчук Я., Поручник С. Сучасна сегментація та світові тенденції розвитку світового ринку праці / Україна: аспекти праці. – 2014. - № 7 –С. 12-17.

10. Юрчик Г. М. Дискримінація на ринку праці: прояви, вітчизняний і європейський досвід подолання. Сб. праць Національного університету водного господарства та природокористування. – 2016. № 6. С. 80-87.

Дисципліна “УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ”

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Методологія менеджменту персоналу

Сутність менеджменту персоналу й напрями його розвитку. Менеджмент персоналу як об’єктивне соціальне явище та сфера професійної діяльності. Менеджмент персоналу як навчальна дисципліна. Менеджмент персоналу як предмет наукових досліджень. Організація як соціальний інститут і об’єкт менеджменту. Персонал організації

Тема 2. Стратегія і політика управління персоналом організації

Зміст і завдання стратегії та політики управління персоналом. Чинники стратегії та політики управління персоналом. Напрями реалізації стратегії та політики управління персоналом. Принципи стратегії та політики управління персоналом.

Тема 3. Ресурсне забезпечення управління персоналом Нормативно-правова база менеджменту персоналу. Науково-методичне забезпечення менеджменту персоналу. Фінансове забезпечення менеджменту персоналу

Тема 4. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом. Соціально-психологічні фактори трудової поведінки персоналу. Комунікації в управлінні персоналом. Типи та причини конфліктів, методи їх розв’язання. Соціально-психологічний клімат і його вплив на ефективність діяльності організації.

Тема 5. Служба персоналу та кадрове діловодство.

Служба персоналу організації. Відділ кадрів і його роль у менеджменті персоналу. Номенклатура справ з кадрового діловодства. Документаційне забезпечення обліку та руху кадрів. Облік особового складу організації.

Тема 6. Планування й формування персоналу.

Чинники зміни потреб організації в персоналі. Аналіз наявної чисельності та структури персоналу. Методи визначення потреб організації в персоналі. Джерела поповнення й оновлення персоналу. Методи професійного підбору кадрів

Тема 7. Розвиток персоналу

Розвиток персоналу як засіб забезпечення його конкурентоспроможності Первинна професійна підготовка кадрів. Підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів, система неперервного навчання персоналу

Тема 8. Управління процесами руху персоналу

Види, фактори та показники руху персоналу. Основні процеси руху персоналу. Припинення трудової угоди. Планування трудової кар’єри в організації.

Тема 9. Регулювання трудової діяльності.

Завдання регулювання трудової діяльності працівників організації. Створення умов для ефективної діяльності персоналу. Підтримання встановленого ритму виробництва. Методи управління персоналом.

Тема 10. Управління робочим часом працівників.

Сутність понять «робочий час» та «час роботи». Робочий час як об’єктивна міра встановлення витрат праці. Використання режиму неповного робочого часу. Внутрішньозаводський рух кадрів.

Тема 11. Створення сприятливих умов праці

Поняття, фактори й елементи умов праці. Державне регулювання умов праці. Класифікація та оцінювання умов праці на виробництві. Засоби компенсації впливу на працівників несприятливих умов праці. Основні напрями та соціально-економічна ефективність поліпшення умов праці на виробництві

Тема 12. Оцінювання персоналу

Об'єктивна необхідність та значення оцінювання персоналу. Процес оцінювання персоналу: сутність, цілі, завдання, елементи. Система оцінки персоналу та її види. Модель комплексної оцінки персоналу. Методи оцінювання персоналу. Атестація персоналу

Тема 13. Мотивація і стимулювання персоналу.

Мотивація персоналу: сутність і значення. Матеріальна мотивація трудової діяльності. Заробітна плата: сутність, функції. Організація заробітної плати за умов ринкової системи господарювання. Тарифна система оплати праці. Організація преміювання персоналу: загальні вимоги. Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності

Тема 14. Соціальне партнерство в організації

Об'єктивні передумови виникнення соціального партнерства та чинники його розвитку. Соціальне партнерство: сутність, значення, форми. Сторони й суб'єкти соціального партнерства. Колективний договір як форма оптимізації інтересів соціальних партнерів. Порядок ведення переговорів і укладення колективного договору. Зміст колективного договору та відповідальність за його невиконання.

Тема 15. Ефективність управління персоналом

Загальні засади ефективності в економіці та управлінні. Витрати на персонал. Організаційна ефективність менеджменту персоналу. Економічна ефективність менеджменту персоналу. Соціальна ефективність менеджменту персоналу

ПИТАННЯ

1. Організація як соціальний інститут і об'єкт менеджменту
2. Інформаційна база менеджменту персоналу
3. Окреслити що собою являє стратегія та політика менеджменту персоналу?
4. Кадрове забезпечення менеджменту персоналу
5. Методи розв'язання конфліктів та умови їх використання
6. Матеріально-технічне забезпечення менеджменту персоналу
7. Які бувають конфлікти та які причини їх зумовлюють
8. Соціально-психологічні фактори трудової поведінки персоналу
9. Кадрова політика на підприємстві
10. Науково-методичне забезпечення менеджменту персоналу
11. Формування кадрового резерву на підприємстві
12. Що таке конфліктна ситуація та конфлікт
13. Відділ кадрів і його роль у менеджменті персоналу
14. Регулювання трудової діяльності працівників організації
15. Номенклатура справ з кадрового діловодства
16. Види, фактори та показники руху персоналу
17. Регламентування посадових обов'язків та діяльності структурних підрозділів
18. Основні процеси руху персоналу
19. Сторони й суб'єкти соціального партнерства
20. Види адаптації персоналу за змістом і тривалістю

21. Ефективність менеджменту персоналу
22. Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності
23. Організація оплати праці стимулюючого типу
24. Об'єкт, суб'єкт, зміст та форма менеджменту персоналу
25. Нормативно-правова база менеджменту персоналу
26. Система оцінювання персоналу та її види
27. Законодавче регулювання робочого часу
28. Дотримання режиму праці та відпочинку
29. Атестація персоналу
30. Класифікація та оцінювання умов праці на підприємстві

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 15 грудня 1992 р.] : [за станом на 11 червня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 28 червня 1996 р.] : [за станом на 15 травня 2014 р.]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Про зайнятість населення [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 05 липня 2012 р.] : [за станом на 27 березня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/page>.
4. Про колективні договори і угоди [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 01 липня 1993 р.] : [за станом на 01 січня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
5. Про оплату праці [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 24 березня 1995 р.] : [за станом на 01 січня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
6. Про охорону праці [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 14 жовтня 1992 р.] : [за станом на 05 квітня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/page>.
7. Про пенсійне забезпечення [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 05 листопада 1991 р.] : [за станом на 01 квітня 2015 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1788-12/page>.
8. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 03 березня 1998 р.] : [за станом на 07 листопада 2012 р.]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр>.
9. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1. Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності. – Краматорськ : Центр продуктивності, 1998. – 237 с.
10. Єдина технологія обслуговування незайнятого населення в центрах зайнятості України. – К. : Інститут державної служби зайнятості, 2000. – 300 с.
11. Конвенції і рекомендації, прийняті Міжнародною Конференцією праці (1919 – 1956). – Женева : Міжнародне бюро праці, 1991. – 776 с.
12. Конвенції і рекомендації, прийняті Міжнародною Конференцією праці (1957 – 1990). – Женева : Міжнародне бюро праці, 1991. – 784 с.
13. Національний класифікатор України : Класифікатор професій ДК 003:2010. – К. : Соцінформ, 2010. – 1000 с.

14. Управління персоналом: підручник [В.М. Данюк, А.М. Колот, Г.С. Суков та ін.]: за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В.М. Данюка. – Вид. 2-ге, зі змінами. – К.: КНЕУ; Краматорськ: НКМЗ, 2014. – 666 с.
15. Балабанова Л. В. Управління персоналом : підруч. [з грифом МОН] / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – К. : ЦУЛ, 2011. – 468 с.
16. Балабанова Л. В. Стратегічне управління персоналом підприємства : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, О. В. Стельмашенко. – К. : Знання, 2011. – 236 с.
17. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. [2-ге видання] / Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 502 с.
18. Десслер Гарри. Управление персоналом: Учеб. Пособие / Г. Десслер. – Пер. с англ. – 2-е изд. (эл.). – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – 799с.
19. Кибанов А. Я. Управление персоналом организации: отбор и оценка при найме, аттестация: Учебное пособие для студентов вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство «Экзамен», 2005. – 416 с.
20. Менеджмент персоналу: практикум [В.М. Петюх, Б.Г. Базилюк, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. канд. екон. наук, доц. Герасименко О.О. – К.: КНЕУ, 2014. – 380 с.
21. Управління персоналом : навч. посіб. / А. О. Азарова, О. О. Мороз, О. Й. Лесько, І. В. Романець; ВНТУ. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 283 с.
22. Управління персоналом. Практикум : навч. посіб. / Ю. Є. Петруня, С. П. Коляда, Н. С. Ковтун. – 2-ге вид., переробл. і допов. - Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2016. – 210 с.
23. Дяків О. П. Управління персоналом : навчально- методичний посібник (видання друге, переробл. і доповнено) / О. П. Дяків, В. М. Островерхов. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 288 с.
24. Горелкіна С.Б. Управління персоналом: Методичні вказівки до практичних занять / Горелкіна С.Б. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С.Попова, 2011. – 36 с.
25. Криворучко О. М. Управління персоналом підприємства: навч. посібник / Криворучко О.М., Водолажська Т.О. – Х. : ХНАДУ, 2016. – 200 с.
26. Маркова С. В. Управління персоналом: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / С. В. Маркова, О.М. Олійник. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 80 с.
27. Менеджмент персоналу. Методичні вказівки до проведення практичних занять студентів спеціальностей 7.03050501 та 8.03050501 – „Управління персоналом та економіка праці” всіх форм навчання / Укл.: Кичко І.І., Кислинський С.С. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – 29 с.
28. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів і тематика контрольних робіт з дисципліни «Управління персоналом» (для студентів напряму підготовки 6.030601 – Менеджмент) / Уклад. С. М. Лисенко, Н. Ю. Ляшок – Красноармійськ; Красноармійський індустріальний інститут ДВНЗ “ДонНТУ”. – 2014. – 51 с.
29. Михайлова Л. І. Управління персоналом. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
30. Олійник С. У. Теорія та практика менеджменту персоналу : підручник / С. У. Олійник ; Нар. укр. акад. – Х. : Вид-во НУА, 2013. – 376 с.
31. Рульєв В. А. Управління персоналом: Навч. посіб. - К.: КОНДОР, 2012. – 324 с.
32. Селютін В. М. Управління персоналом: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. М. Селютін, Л. М. Яцун. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

33. Сочинська-Сибірцева І. М. Управління персоналом: Методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів денної форми навчання по спеціальності 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці". – Кіровоград: КНТУ, 2012. – 52 с.

34. Петюх В. М. Управління персоналом: навч.-методич. посібник для самостійного вивчення. К.: КНЕУ, 2011. – 124 с.

Додаткова

1. Економіка праці і соціально-трудова відносина : навч. посібник / М. Д. Ведерніков, О. В. Хитра О.В., О. А. Гарват та ін. – Львів : Новий світ – 2000, 2012. – 869 с.

2. Мотивування персоналу : навчальний посібник / М. Д. Ведерніков, О. А. Гарват, О. О. Чернушкіна, І. М. Кравець, О. М. Баксалова, Е. А. Атаманюк, Р. Ф. Атаманюк, О. В. Хитра. – Хмельницький : ФОП Цюпак А.А., 2014. – 254 с.

3. Ведерніков М.Д. Нормування праці : [навч. посібник] / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. – Львів : «Новий світ-2000», 2011. – 372 с.

4. Хитра О. В. Менеджмент продуктивності : навчальний посібник / О. В. Хитра. – Львів : Новий світ-2000, 2014. – 440 с.

5. Кравець І. М. Управління трудовим потенціалом : навч. посіб. / І. М. Кравець. – Хмельницький, ФОП Цюпак. – 2015. - 420 с.

6. Літинська В.А. Управління кар'єрою персоналу: навчальний посібник / В. А. Літинська. – Хмельницький : ФОП Цюпак А.А., 2015. – 188 с.

7. Економіка праці і соціально-трудова відносина. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для студентів напряму підготовки «Управління персоналом і економіка праці» / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 54 с.

8. Економіка праці і соціально-трудова відносина : методичні вказівки до виконання курсової роботи для студентів напряму підготовки «Управління персоналом та економіка праці» / М. Д. Ведерніков, О. О. Чернушкіна. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 43 с.

9. Заболотина О. В. Психологічні основи управління персоналом. Київ: Гнозис, 2010. – 248 с.

10. Кайлюк В. М. Психологія управління: підручник. 2-ге вид. Харків: ХНАМГ, 2012. 220 с.

11. Ходаківський Є. І. Психологія управління: за ред. Є. І. Ходаківського. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 664 с.

12. Варава Л. М. Управління персоналом: навчальний посібник. Кривий Ріг: Криворізький технічний університет, 2011. – 477 с.

13. Тексти лекцій з курсу “Управління персоналом” (для студентів 4 курсу денної і 5 курсу заочної форм навчання спец. 6.050200 - “Менеджмент організацій” (“Менеджмент будівельних організацій”, “Менеджмент організацій міського господарства”, “Менеджмент організацій місцевого самоврядування”, “Логістика”)) / Авт.: доц. Віноградська О.М., Шевченко В.С., Віноградська Н.С. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 114 с.

14. Никифорова В. Г. Управління персоналом: Навчальний посібник. 2-ге вид., випр. та доп. Одеса: Атлант, 2013. – 275 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/489/1/Никифорова%20В.Г.%20Управління%20персоналом%20навчально-методичний%20посібник.pdf>.

15. Гавриш О. А. Технології управління персоналом: монографія. Київ: НТУУ КПІ імені Ігоря Сікорського, 2017. – 528 с.

16. Довгань Л. Є. Ефективність управління персоналом підприємств: діагностика і механізм забезпечення. Київ: НТУУ КПІ імені Ігоря Сікорського, 2015. – 231 с.
17. Швець І. Б. Комплексна оцінка якості управління персоналом: монографія. Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2013. – 159 с.
18. Матвіїшин Є. Г. Стратегічне управління людським ресурсом. Навчальний посібник. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 200 с.
19. Петрова І. Л. Стратегічне управління людськими ресурсами: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2013. – 466 с.
20. Прищак М. Д. Психологія управління в організації: підручник. Вінниця: Вінницький національний технічний університет, 2016. – 150 с.
21. Гриньова В. М. Управління кар'єрним зростанням персоналу: монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. – 180 с.
22. Дороніна М. С. Механізм мотивації управлінського персоналу: наукове видання. Харків: АдвАтм , 2010. – 240 с.